

Dossier Onderzoeksjournalistiek

14de Kamer milder gestemd voor journalisten

Journal du Mardi vrijuit na reeks over sekte

Een kritische reportage over een sekte - scherpe titels inclus - heeft het Franstalige blad Le Journal du Mardi geen veroordeling opgeleverd. De uitspraak is vooral opvallend omdat ze van de 14de Kamer van de Brusselse burgerlijke rechtbank komt.

Pol Deltour

Die 14de Kamer had tot nader order de reputatie van een heuse bloedkamer voor de pers. De ene journalist na de andere uitgever werd er tot de betaling van aanzienlijke sommen veroordeeld voor een negatieve kritiek hier of een sensationele toonzetting daar. Met een vonnis 24 oktober jl. lijkt de 14de Kamer een heel andere koers te gaan varen. Heeft het te maken met het feit dat niet langer Françoise Weill de voorzittersstoel bekleedt?

De zaak was aangespannen door Georges Lethé, een Brusselse advocaat. Hij was in het najaar van 1999 door Le Journal du Mardi (tegenwoordig Journal du Samedi) opgevoerd als de voorman van de sekte Communauté du Caillou. Journaliste Donatienne Stévigny maakte daarbij gewag van "praktijken van indoctrinatie en mentale manipulatie" en van financiële malversaties. Het Brusselse parket was trouwens aan een onderzoek begonnen.

Niets van aan, fulmineerde advocaat Lethé, die naar de rechtbank trok met een schadeclaim van 5 miljoen tegen Stévigny en haar hoofdredacteur Michel Bouffieux. Lethé stoorde zich vooral aan de negatieve sfeerschepping rond zijn 'communauteit'. En het Brusselse parket had zijn onderzoek inmiddels zonder gevolg afgesloten, wist hij.

Evenwichtig genoeg

De Brusselse rechtbank had dus te oordelen of de journalisten voldoende zorgvuldig hun werk hadden gedaan. Dat blijkt het geval te zijn. Donatienne Stévigny "heeft een waarachtig onderzoek gevoerd, en publiceerde dus niet lichtzinnig", staat in het vonnis. Haar bronnenmateriaal weegt dan ook niet licht: het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie rond sekten (!), diverse getuigenissen van (ex-)leden van de Communauté du Caillou, nog andere getuigenissen, processen-verbaal van de Brusselse gerechtelijke politie. Bovendien, aldus de rechtbank, ruimde de journaliste ook plaats in voor positieve aspecten van Lethé's gemeenschap. Ze liet hem en een medewerkster uitdrukkelijk aan het woord, en zo kon Lethé alles ontkennen wat Stévigny over hem schreef. Uit het vonnis: "De journaliste kan bijgevolg niet verweten worden partijdig te zijn geweest of sommige getuigenissen geprivilegieerd te hebben en andere genegeerd, op het gevaar af de vrijheid van mening en meningsuiting van haar inhoud te ontdoen." En nu de berichtgeving als zodanig niet foutief kan worden genoemd, maken ook de titels en quotes in de tekst geen probleem uit. Al was het maar omdat ze letterlijk uit de tekst van de artikelen zijn gelicht. Le Journal du Mardi had tegen advocaat Lethé een tegenvordering ingesteld van 100.000 frank, dit voor tergend en roekeloos geding. Maar zover wil de 14de Kamer van de Brusselse rechtbank nog niet gaan.

Europees Hof laakt inperking gerechtsverslaggeving

Frans magazine vrijuit na berichtgeving over fraudezaak

Dirk Voorhoof

Na het arrest in de zaak Le Canard Enchaîné, heeft het Europese Hof voor de Mensenrechten Frankrijk opnieuw op de vingers getikt. Albert Du Roy en Guillaume Malaurie, de directeur en een journalist van het weekblad L'Événement du Jeudi, beklagen zich in Straatsburg over hun veroordeling naar aanleiding van een artikel in het weekblad. Daarin was melding gemaakt van een klacht met burgerlijke partijstelling in de zaak Sonacotra. Het artikel bracht de vroegere baas van dit overheidsbedrijf, Michel Gagneux, in opspraak wegens frauduleuze praktijken.

Tegen Du Roy en Malaurie werd door Gagneux klacht ingediend wegens het publiceren van informatie die verband hield met de burgerlijke partijstelling in een strafzaak. Een Franse wet van 2 juli 1931 verbiedt de publicatie van dergelijke informatie. De uitgever en de journalist werden in 1994 veroordeeld tot een geldboete en een burgerlijke schadevergoeding. Volgens het Parijse hof van beroep was de sanctie een gerechtvaardigde toepassing van de wet van 2 juli 1931, die gericht is op het waarborgen van het vermoeden van onschuld van personen tegen wie klacht met burgerlijke partijstelling werd ingediend. In 1996 bevestigde het Franse Hof van Cassatie deze veroordeling.

België

Het Straatsburgse Hof is het evenwel met deze zienswijze niet eens. In het arrest van 3 oktober 2000 erkent het Hof dat journalisten in hun verslaggeving over strafzaken bepaalde restricties in acht moeten nemen, enerzijds om de goede werking van justitie niet te belemmeren, anderzijds om het vermoeden van onschuld van de betrokken personen niet in het gedrang te brengen. Maar de Franse wet van 1931, die een algemeen verbod oplegt aan de media om te berichten over strafzaken die zijn ingesteld na burgerlijke partijstelling, acht het Hof te verregaand. Immers, ook dergelijke strafprocedures kunnen verband houden met een maatschappelijk belangrijke zaak, zodat de media in de mogelijkheid moeten zijn om erover te berichten. Het Hof concludeert dat de veroordeling van de directeur en de journalist een vorm van overheidsinmenging is die de toets aan artikel 10 EVRM niet kan doorstaan.

Enkele jaren geleden drong de toenmalige Belgische procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, Jacques Velu, erop aan dat de Belgische wetgever een analoge strafbepaling zou uitvaardigen betreffende de gerechtsverslaggeving als de Franse wet van 2 juli 1931.